

Sygn. akt I ACa 886/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 grudnia 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bogdan Świerczakowski

Sędziowie: SA Edyta Mroczek

SO (del) Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska

Protokolant: apl. sąd. Urszula Filipowicz

po rozpoznaniu w dniu 05 grudnia 2014 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Handlowy- (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko R. H. i M. H.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 marca 2014 r., sygn. akt I C 47/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 886/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 listopada 2013 r. Handlowy (...) sp. z o.o. w W. wniosła o zasądzenie od R. H. i M. H. solidarnie kwoty 94.425,98 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 lipca 2013 r. na podstawie weksla in blanco z tytułu zaległych opłat leasingowych.

W dniu 17 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Od wydanego nakazu zapłaty pozwani wnieśli zarzuty, zaskarżając ten nakaz w całości, wnosząc o jego uchylenie nakazu i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu zakwestionowali wysokość sumy wekslowej, nieprawidłowe wypełnienie weksla, w szczególności: niezasadnie naliczenie rat ubezpieczeniowych wynikających z polisy za okres 2010-2011, które były uiszczane przez pozwanych, nieprawidłowe uwzględnienie rat za ubezpieczenie przypadające po wypowiedzeniu umowy leasingowej, bezpodstawne naliczenie kosztów związanych z odbiorem przedmiotu leasingu (pojazdu) w sytuacji, gdy pozwani sami dostarczyli pojazd powodowi. Kwestionowali także rzeczywistą wartość rynkową przedmiotu leasingu oraz fakt braku prawidłowego rozliczenia ceny uzyskanej ze sprzedaży przedmiotu leasingu powołując się na oferty nabywcy przedmiotu leasingu w krótkim okresie po zakupie samochodu przez niego. Wskazywali także na powiązania osobowe pomiędzy (...) S.A. a (...) p. z o.o., dokonywanie zakupów po zaniżonych wartościach a następnie dalszą odsprzedaż po realnych wartościach rynkowych.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda kwotę 3.541 zł tytułem opłaty sądowej od zarzutów, od której pozwani zostali zwolnieni (k.255). Postanowieniem z dnia 07 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy sprostował oczywistą niedokładność w sentencji wyroku z dnia 12 marca 2014 r. w ten sposób, że przed słowami w pkt I „powództwo oddala” postanowił wpisać „uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 17 grudnia 2013 roku i” (k.268).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

R. H. zawarł z Handlowy (...) sp. z o.o. w W. umowę leasingu (...) z zabudową. Na zabezpieczenie należności wynikających z umowy R. H. złożył do dyspozycji powódki weksel własny in blanco, poręczony przez M. H.. Wobec zaległości w zapłacie rat leasingowych strony zawarły porozumienie zmieniające harmonogram spłat postanawiając, że weksel będzie stanowił zabezpieczenie również zobowiązań wynikających z zawartego porozumienia. Pozwany zaprzestał uiszczania opłat leasingowych, został wezwany pismem z dnia 13 listopada 2012 r. do zapłaty zaległości w kwocie 59.845,23 zł. Pismem z dnia 12 grudnia 12 r. powódka wypowiedziała umowę leasingu wzywając do zwrotu przedmiotu umowy, a pismami z dnia 20 czerwca 2013 r. zawiadomiła pozwanych o wypełnieniu weksla wzywając do jego wykupu.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo wskazując, że pozwani zakwestionowali kwotę uzyskaną przez powódkę ze sprzedaży przedmiotu leasingu i zwrócili się o przedstawienie przez powódkę faktury dokumentującej cenę sprzedaży. Powódka w terminie zakreślonym przez Sąd na zajęcie stanowiska wobec treści zarzutów dokumentu takiego nie przedstawiła. Faktura dokumentująca cenę uzyskaną ze sprzedaży została złożona z uchybieniem terminu. Dowód ten wpłynął do akt po zamknięciu rozprawy. Sąd Okręgowy w związku z tym uznał, że cena uzyskana ze sprzedaży pojazdu nie została udowodniona i jednocześnie pominął złożony dowód jako spóźniony wobec równoczesnego braku wykazania przez powódkę przyczyny niezgłoszenia dowodu we właściwym czasie.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia rynkowej wartości pojazdu jako niezasadny wskazując, że powódka nie miała obowiązku wyszukiwania na rynku najkorzystniejszej oferty nabycia po-leasingowego pojazdu. Oddalił także dowód z zeznań świadka.

Według Sądu Okręgowego, niezłożenie przez powoda dokumentu w postaci faktury za sprzedaż pojazdu (przedmiotu leasingu) uniemożliwiło prawidłowe rozliczenie umowy. Powódka oświadczała w toku postępowania, iż zaliczyła korzyści ze sprzedaży przedmiotu umowy wyłącznie na potrzeby rozliczenia opłat przyszłych, których obowiązek zapłaty przez korzystającego był następstwem wypowiedzenia umowy. Nie uwzględniła uzyskanych korzyści (nieudowodnionych co do wysokości) w zakresie wymagalnych opłat leasingowych, których obowiązek zapłaty powstał przed rozwiązaniem umowy. Według Sądu Okręgowego, przemawiało to za uznaniem, że podstawą odliczenia powinna być łączna wartość wszystkich niezapłaconych opłat przewidzianych umową, a nie tak jak chce tego powódka, czyli z wyłączeniem opłat za okres poprzedzający rozwiązanie umowy. Powódka wskazała, iż w pozwie ograniczyła swoje żądanie jedynie co do należności niezafakturowanych, podczas gdy z rozliczenia zamieszczonego na zawiadomieniu o wypełnieniu weksla odzwierciedlającego sposób wyliczenia należności dochodzonych pozvem wynika, iż dochodzone odsetki (umieszczone w kwocie wekslowej) zostały naliczone również od należności niezafakturowanych. Według Sądu Okręgowego powódka nie wykazała również zasadności obciążenia pozwanych wynagrodzeniem firmy windykacyjnej, której czynności zakwestionowane przez pozwanych a wymienione w raporcie z czynności windykacyjnych wraz ze wskazaną tam ceną na fakturze nie znajdowały jakiegokolwiek uzasadnienia.

Apelację od wyroku sądu pierwszej instancji złożyła powódka Handlowy (...) sp. z o.o. w W.. Zaskarżyła ten wyrok w całości zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnych założeniach, że:

a. rozliczenie dokonane w wypowiedzeniu umowy leasingu jak i w zawiadomieniu o wypełnieniu weksla nie wskazują na sposób wyliczenia wartości przedmiotu sporu, podczas gdy w dokumentach tych szczegółowo zostało wskazane, jakie wierzytelności składają się na sumę wekslową i w jaki sposób powódka dokonała ich rozliczenia,

b. powódka żąda kwoty przekraczającej wynagrodzenie z umowy leasingu, podczas gdy powódka dochodzi w niniejszym postępowaniu jedynie wierzytelności bezpośrednio wynikających z umowy leasingu,

c. przedłożenie przez powoda faktury sprzedaży przedmiotu leasingu było koniecznym warunkiem do rozliczenia umowy i rozstrzygnięcia niniejszej sprawy,

d. pozwani nie znali ceny za jaką sprzedany został przedmiot leasingu, co miało bezpośredni wpływ na wynik sprawy,

2. zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy, to jest:

a. art. 128 § 1, art. 129, art. 130 § 1, art. 208 § 1 pkt 5, art. 217 i art. 227 k.p.c. polegający na braku zarządzenia przez Sąd przedstawienia przez powódkę faktury Vat dokumentującej cenę uzyskana za sprzedaż przedmiotu leasingu, w sytuacji uznania przez Sąd, iż brak faktury uniemożliwił rozliczenie umowy leasingu oraz uniemożliwił wykazanie, iż załączony do pozwu weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową, chociaż powódka przedłożyła wszystkie dokumenty niezbędne do udowodnienia kwoty dochodzonej pozwem, a w szczególności umowę leasingu, oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, zawiadomienie o wypełnieniu weksla, a pozwani potwierdzili zasłużenie z tytułu niezapłaconych rat leasingowych wyszczególnionych w pozwie, a Sąd dysponował przedmiotową fakturą Vat lecz dowód ten bezpodstawnie pominął,

b. art. 128 § 1, art. 129, art. 130 § 1, art. 208 § 1 pkt 5, art. 217 i art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie faktury Vat dokumentującej cenę za sprzedaż przedmiotu leasingu, przesłanej do Sądu w dniu 21 lutego 2014 r., a więc 5 dni przed terminem rozprawy celem dodatkowego ustalenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy mimo, że powód nie był wezwany do jej złożenia oraz na bezpodstawnym nierozpoznanie przez Sąd wniosku dowodowego powódki dotyczących wyżej wymienionej faktury, mimo iż Sąd dysponował przedmiotową fakturą w chwili wyrokowania co skutkowało rozstrzygnięciem sprawy nie na podstawie wszystkich dowodów zaoferowanych przez strony,

c. art. 232 w zw. z art. 3 w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powódka nie wywiązała się z obowiązku uwodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, tj., że nie udowodniła jakie wierzytelności składają się na sumę wekslową i w jaki sposób dokonała ich rozliczenia, a tym samym, że nie udowodniła wysokości swoich roszczeń, podczas gdy powódka zaoferowała logiczne, wzajemnie się uzupełniające dowody,

d. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz błędy w logicznym rozumowaniu polegające na:

- dowolnym uznaniu, że rozliczenie dokonane w wypowiedzeniu umowy leasingu wraz z załącznikami, jak i w zawiadomieniu wystawcy weksla in blanco o wypełnieniu weksla nie wskazują na sposób wyliczenia wartości przedmiotu sporu,
- ustaleniu sprzecznie z zebrany materiał dowodowy, że powódka żąda kwoty przekraczającej wynagrodzenie z umowy leasingu, podczas gdy powódka dochodzi w niniejszym postępowaniu jedynie wierzytelności bezpośrednio wynikających z umowy leasingu,

e. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że w przypadku zakwestionowania prawidłowości uzupełnienia weksla, to powódka była zobowiązana do udowodnienia istnienia wierzytelności wekslowej, że strona pozwana udowodniła swoje twierdzenia i zarzuty,

f. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w celu ustalenia faktów mających istotne znaczenia w sprawie, to odmówienie mocy dowodowej dokumentom załączonym do pozwu, odpowiedzi na zarzuty oraz pisma procesowego z dnia 18 lutego 2014 r. w celu ustalenia faktu, jakie wierzytelności składają się na sumę wekslową i w jaki sposób zostały rozliczone,

3. zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest:

a. art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że:

- powódka nie udowodniła, jakie wierzytelności składają się na sumę wekslową, a tym samym nie udowodniła wysokości swoich roszczeń podczas gdy powódka zaoferowała logiczne, wzajemnie uzupełniające dowody, potwierdzające sposób rozliczenia i wysokość sumy wekslowej,
- pozwani udowodnili, że powódka wypełniła weksel niezgodnie z deklaracją wekslową,

b. art. 6 k.c. w zw. z art. 10 ustawy prawo wekslowe poprzez jego wadliwe zastosowanie i przyjęcie, że to na powódce ciążył obowiązek udowodnienia wysokości jej roszczeń.

W konkluzji apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty w całości, zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a w przypadku uznania, że zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych. Ponadto na podstawie art. 383 w zw. z art. 241 k.p.c. wniosła o uzupełnienie i przeprowadzenie postępowania dowodowego przez przeprowadzenie dowodu z faktury Vat Nr (...) na okoliczność ustalenia wysokości rozliczeń powódki dochodzonych w niniejszym postępowaniu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie mimo, że nie wszystkie podniesione w niej zarzuty okazały się trafne. Nie można odmówić racji skarżącemu co do tego, że Sąd pierwszej instancji wadliwie ustalił stan faktyczny. Zasadne są zarzuty dotyczące naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 6 k.c. co w konsekwencji oznacza, że nie została rozpoznana istota sprawy. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy przyjął, iż brak złożenia przez powódkę dokumentu w postaci faktury sprzedaży przedmiotu leasingu w zakreślonym terminie było koniecznym warunkiem do rozliczenia umowy leasingu i rozstrzygnięcia sprawy.

W niniejszej sprawie w dniu 17 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (I Nc 298/13). Zatem ciężar wykazania zarzutów podniesionych przeciwko wekslowi gwarancyjnemu, w szczególności odnoszących się do stosunku podstawowego, spoczywał na stronie pozwanej, nie obciążał natomiast powoda (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2010 r., IV CSK 109/10). Na pozwanych spoczywał więc ciężar wykazania, że w określonej części albo w całości żądanie oparte na wekslu gwarancyjnym nie zasługiwało na uwzględnienie, czyli że w treści weksla in blanco wpisana została suma przewyższająca zobowiązania pozwanych albo też że rozliczenie rozwiązanej umowy leasingu w ogóle nie wykreowało wierzytelności po stronie powoda w stosunku do korzystającego.

Pozwani w zarzutach zakwestionowali wysokość sumy wekslowej oraz kwotę 125.953,80 zł z tytułu wierzytelności niezafakturowanych naliczonych w oparciu o § 8.4 owu, gdyż w tej kwocie, według pozwanych, powódka ujęła raty ubezpieczenia wynikające z polisy za okres 2010-2011 uiszczone przez pozwanych w 2010 i 2011 r oraz kwotę raty za ubezpieczenie przypadające już po wypowiedzeniu umowy leasingowej.

Nadto zakwestionowali zasadność obciążenia ich kosztami windykacji wynikającymi z faktury nr (...) wskazując, że samochód został przez nich dostarczony do wskazanego przez powódkę miejsca i czynność w postaci odbioru pojazdu nie miała nigdy miejsca.

Podnieśli także, że za sprzedaż (...) z zabudową C. burtofirana z windą (...) 3000 kg powódka mogła uzyskać cenę co najmniej 220.000 zł, której wysokość pozwoliłaby na nieobciążanie ich należnościami. Powoływali się na fakt, iż według ich wiedzy, samochód z zabudową został sprzedany przez powódkę za kwotę około 124.000 zł netto. Na zbliżoną kwotę (126.400 zł) opiewała także wycena pojazdu z dnia 15 kwietnia 2013 r. wskazana w załączniku dołączonym do pisma powódki z dnia 12 lutego 2014 r. (k.192-200). Według pozwanych, nabywca pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu, przedstawiał oferty z dnia 10.05.2013 r. dalszej sprzedaży tego pojazdu za kwotę minimalną 165.000 zł. Dołączyli także ofertę sprzedaży podwozia z dnia 28 czerwca 2013 r. za kwotę 188.000 zł (k.138-148). W związku z kwestionowaniem w zarzutach wysokości korzyści, jakie powódka uzyskała za przedmiot umowy leasingu, pozwani podjęli inicjatywę dowodową i zgłosili w zarzutach dowód z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wartości rynkowej przedmiotu leasingu, oraz dowód z zeznań świadka na okoliczność ceny sprzedaży podwozia pojazdu. Pozwani kwestionując prawidłowość wypełnienia weksla in blanco podjęli inicjatywę dowodową. Wnosili także o zobowiązanie powódki do złożenia faktury sprzedaży i ksiąg rachunkowych. Zdaniem pozwanych, dla wykazania nieprawidłowego wypełnienia weksla in blanco, a więc nieprawidłowego rozliczenia korzyści uzyskanej ze sprzedaży przedmiotu leasingu, konieczne było ustalenie rzeczywistej wartości pojazdu będącego przedmiotem leasingu.

Z treści pisma z dnia 12 lutego 2014 r. wynika, że w niniejszym postępowaniu powódka domagała się jedynie wierzytelności zafakturowanych z tytułu niezapłaconych opłat leasingowych w łącznej kwocie 78.466,43 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w kwocie 13.991,55 zł oraz kwotą 1.968 zł z tytułu kosztów windykacji. Powódka w piśmie tym wskazała, że wartość końcowa przedmiotu leasingu wyniosła 125.953,80 zł. Sprzedaż pojazdu będącego przedmiotem leasingu miała miejsce po wypowiedzeniu umowy leasingu i kwotę uzyskaną ze sprzedaży pojazdu powódka zaliczyła na wierzytelności niezafakturowane, które zostały zaspokojone w całości, i których powódka nie domaga się w niniejszym procesie.

Analiza akt sprawy wskazuje, że zarządzeniem z dnia 17 stycznia 2014 r. Sąd doręczając odpis zarzutów udzielił powódce terminu 7 dni do zajęcia stanowiska. Strona powodowa od początku procesu była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Pomimo treści i zakresu zarzutów pozwanych oraz ich wniosku zawartego w zarzutach, powódka nie złożyła w określonym terminie faktury dokumentującej sprzedaż samochodu. Taki dokument został złożony po zamknięciu rozprawy (k.221-225). Zatem prawidłowo Sąd Okręgowy nie uwzględnił tego dowodu mając na uwadze treść art. 316 § 1 k.p.c. Złożenie takiego dowodu „dla porządku”, jak wskazuje powódka w piśmie z dnia 18.02.2014 r. (k.221), nie było okolicznością, która uzasadniała otwarcie rozprawy na nowo (art. 316 § 2 k.p.c.). Niezasadne są zatem zarzuty apelacyjne dotyczące naruszenia przepisów prawa procesowego: art. 128 § 1 k.p.c., art. 129 k.p.c., art. 130 § 1 k.p.c., art. 208 § 1 pkt 5 k.p.c., art. 217 k.p.c.

Mając jednakże na uwadze istotę sporu pomiędzy stronami, zakres okoliczności zakwestionowanych w zarzutach podkreślić należy, iż sam fakt braku przedstawienia przez powódkę w określonym terminie faktury Vat dokumentującej sprzedaż przedmiotu leasingu nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i wyjaśnienia kwestii spornych. Pozwani w zarzutach wskazywali, że samochód z zabudową C. został sprzedany znacznie poniżej jego rzeczywistej wartości powołując się na dane ofert dalszej odsprzedaży tego pojazdu lub jego części (podwozia) w krótkim okresie po zbyciu pojazdu przez powoda. Kwestionowali zarówno sumę wekslową wskazaną w pozwie, jak i kwotę 125.953,80 zł wskazywaną przez powódkę jako wartość końcowa przedmiotu leasingu w załączniku (...) do wypowiedzenia umowy leasingu. W istocie pozwani domagali się rozliczenia wszystkich należności z tytułu zawartej umowy leasingu. W związku z tym zgłosili wnioski dowodowe (dowód z opinii biegłego, dowód z zeznań świadka), które Sąd Okręgowy oddalił wskazując, że nie było uzasadnione przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wartości pojazdu. Jednocześnie Sąd Okręgowy oddalił powództwo wskazując, że brak dołączenia przez powódkę faktury Vat za sprzedaż pojazdu oznaczało, że cena uzyskana za sprzedaż pojazdu nie

została udowodniona, co z kolei według Sądu Okręgowego uniemożliwiało wykazanie, że załączony do pozwu weksel in blanco został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Takie stanowisko wskazuje, że wadliwie Sąd Okręgowy przyjął, iż w niniejszej sprawie inicjatywa dowodowa leżała po stronie powodowej naruszając przepis art. 6 k.c. w związku z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe. Przepis art. 10 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe obciąża dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia okoliczności w nim wymienionych w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 marca 2014 r., II CSK 100/13). Wskazać należy, iż powódka, za wyjątkiem faktury za sprzedaż pojazdu, przedstawiła wraz z pozwem dokumentację związaną z zawartą umową leasingu, jej wypowiedzeniem załączając wykaz wystawionych faktur (załącznik (...) do wypowiedzenia umowy leasingu) oraz przedstawiła wykaz niezafakturowanych rat leasingowych i stopę dyskonta (załącznik (...) do wypowiedzenia umowy leasingu), dołączając wystawione faktury wyszczególnione w pozwie. Uznać więc należy za częściowo zasadne zarzuty apelującego dotyczące naruszenia art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. że zaoferowana dokumentacja nie pozwalała Sądowi na ustalenie jakie wierzytelności składają się na sumę wekslową. Kwestią odrębną jest to, czy dochodzona należność jest zasadna, a jeśli tak to czy w jakiej wysokości.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, oddalenie zgłoszonych przez pozwanych w zarzutach wniosków dowodowych spowodowało, że Sąd nie rozpoznał istoty sprawy. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24.03.2004 r., I CK 505/03). Podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy jest zatem ustalenie wartości pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu by prawidłowo zastosować art. 709¹⁵ k.c. Według tego przepisu, w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Podzielić także stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 26 kwietnia 2011 r. (I CSK 715/10), iż dochodzona należność z tytułu niezapłaconych rat leasingowych powinna zostać pomniejszona o wartość odzyskanego przez finansującego przedmiotu leasingu oraz powołane w uzasadnieniu tego wyroku orzeczenia Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 9 września 2010 r. sygn. akt I CSK 641/09, OSNC - ZD 2011, nr 2, poz. 35, wyrok z dnia 28 stycznia 2010 r. sygn. akt I CSK 216/09, wyroku z dnia 14 lipca 2010 r. sygn. akt V CSK 4/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 29).

Z chwilą wypowiedzenia umowy leasingu, wymagalne stały się wszystkie opłaty wyszczególnione w umowie leasingu, zgodnie z § 8.4 ogólnych warunków umowy leasingu i niezasadne jest ograniczenie korzyści uzyskanej z przedmiotu leasingu wyłącznie do należności za okres po wypowiedzeniu umowy leasingu. W tym kontekście należy zgodzić się wykładnią przepisu art. 709¹⁵ k.c. wskazaną w wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013 r. (I ACa 1307/12), iż gdyby przez opłaty będące podstawą odliczenia korzyści wskazanych w art. 709¹⁵ k.c. należało rozumieć wyłączenie przyszłe raty leasingowe, które stały się wymagalne wskutek wypowiedzenia umowy z przyczyn obciążających korzystającego, to w sytuacji uzyskania przez finansującego wyższej ceny ze sprzedaży odzyskanego pojazdu albo innego przedmiotu leasingu niż właściwie obliczona łączna wartość takich opłat, o wskazaną różnicę z rozwiązania umowy finansujący odnosiłby korzyść większą niż łączna wartość wszystkich opłat określonych w umowie. Wyłącznie uznanie, że podstawą odliczenia uregulowanego w omawianym przepisie jest łączna wartość wszystkich niezapłaconych opłat przewidzianych umową, czyli że z tego rozliczenia nie podlegają wyłączeniu opłaty za okres poprzedzający rozwiązanie umowy, może przeciwdziałać wystąpieniu sytuacji, w której zakres roszczenia finansującego w stosunku do korzystającego przenosiłby wysokość szkody, której finansujący doznał wskutek rozwiązania umowy. Chodzi więc o przyjęcie takiej wykładni art. 709¹⁵ k.c., która nie byłaby sprzeczna z zasadą z art. 361 § 2 k.c., zgodnie z którą odszkodowanie nie może przenosić wartości szkody doznanej przez wierzyciela. Zdarzenie uzasadniające odpowiedzialność dłużnika nie może, innymi słowy, prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia wierzyciela.

Dla wyśnienia istoty sprawy należy zatem przeprowadzić postępowanie dowodowe. Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadzi dowód z zeznań świadka wnioskowanego przez pozwanych w zarzutach, w oparciu o art. 248 § 1 k.p.c. zwróci się do tego świadka (nabywcy pojazdu) o przedstawienie dowodu dalszego zbycia pojazdu, przeprowadzi dowód z opinii biegłego sądowego celem ustalenia wysokości pojazdu będącego przedmiotem umowy leasingu. Przeprowadzenie takich dowodów, w szczególności dowodu z opinii biegłego sądowego pozwoli na ustalenie wartości odzyskanego przez powódkę przedmiotu leasingu. Określenie w taki sposób korzyści jakie powódka odniosła w wyniku rozwiązania umowy leasingu pozwoli ustalić, czy kwota ta przewyższa, a jeśli tak, to w jakiej wysokości wierzytelność z tytułu niezafakturowanych należności a tym samym, czy pomniejsza sumę wekslową.

Jednocześnie przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odniesie się do zarzutów pozwanych dotyczących uwzględnienia w załączniku (...) dołączonym do wypowiedzenia umowy leasingu w kwocie 125.953,80 zł kosztów ubezpieczenia pojazdu powołując się na określony zapis umowny, zapis ogólnych warunków umowy leasingu. Kwestia ta nie była oceniona przez Sąd Okręgowy, co wynika z treści uzasadnienia a jest ona istotna dla prawidłowej oceny sprawy ze względu na konieczność prawidłowego rozliczenia należności z tytułu umowy leasingu, a tym samym oceny zasadności kwoty wskazanej w pozwie.

Nadto przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odniesienie się do konkretnych zapisów umowy oraz ogólnych warunków umowy leasingu w kontekście podnoszonych przez pozwanych w zarzutach niezasadnego obciążenia ich kosztami windykacji odwołując się poszczególnych zapisów umowy oraz postanowienia ogólne warunków umowy leasingu. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wprawdzie wskazał, że obciążenie kwotą stanowiącą wynagrodzenie firmy windykacyjnej jest niezasadne, jednakże twierdzenie to nie zostało skonfrontowane z określonym zapisem umowy lub postanowieniem ogólnych warunków umowy leasingu.

Ponadto, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustali, czy w postępowaniu egzekucyjnym została wyegzekwowana jakakolwiek należność w oparciu o tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego z dnia 21 listopada 2011 r. (Rep. A nr (...)). Z treści § 2 tego aktu notarialnego wynika, że strony powołują się w nim na umowę leasingu Nr (...), której przedmiotem jest zabudowa C. burtofirana z windą (...) burtofirana z windą (...) 3000 kg – 1 szt. oraz (...). W akcie tym pozwany złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji do kwoty 50.000 zł obejmującej wierzytelność firmy Handlowy- (...) sp. z o.o. w W. względem R. H. określoną w harmonogramie, a także wierzytelności z tytułu wartości końcowej przedmiotu leasingu, kar umownych i odszkodowań, należnych odsetek za okres opóźnienia oraz dodatkowych kosztów (k.48). Z treści pisma pozwanych z dnia 12.06.2014 r. wynika, że toczy się postępowanie egzekucyjne w oparciu o ten tytuł (k.304). Ze względu na fakt, iż jest to okoliczność, która nie była podnoszona przez pozwanych w zarzutach i w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, należy ustalić przy ponownym rozpoznaniu sprawy, czy pozwani na taką okoliczność mogli powołać się po wniesieniu zarzutów, mając na uwadze przepis art. 493 § 1 k.p.c. Podnieść należy, iż samo istnienie tytułu wykonawczego co do części roszczenia może oznaczać, że powód nie mógłby dochodzić tych należności przed sądem powszechnym w drodze powództwa (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1960 r., I Co 24/60).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.